

Reviriment și statornicie

Interviu colectiv cu artiștii Naționalului clujean

Despre spectacolele pe care Teatrul Național din Cluj le-a prezentat în această stagiune, revista noastră a scris în numerele sale anterioare. Turneul întreprins în București a confirmat opinia exprimată de noi privind calitatea superioară a activității sale, buna organizare a procesului de producție artistică, alegerea exigentă a repertoriului, judicioasa utilizare a interpreților din colectiv.

Profittind de dialogul purtat între Teatrul Național din Cluj și oamenii de teatru bucureșteni, la Asociația oamenilor de Teatru și Muzică, am consemnat o parte din opiniile exprimate de artiștii clujești, având convingerea că în acest fel facem mai bine cunoscută activitatea, preocupările, aspirațiile unui ansamblu care, în clipa de față, ocupă un loc de frunte în mișcarea teatrală românească.

Repertoriul — preocupare centrală

PETRE BUCȘA — *directorul Teatrului Național din Cluj.* Stagiunea actuală a marcat începutul unui reviriment în viața teatrului nostru; în adevăr, de multă vreme, Naționalul clujean nu a izbutit (poate nici nu-și propusese) ca la jumătatea stagiunii să fie în măsură a prezenta șase premiere. Ritmul acesta a fost, desigur, cerut și de nevoia de a ne reface zestrea de spectacole, de a înfățișa publicului nostru un afiș mai bogat și mai divers. Dar asemenea realizare nu ar fi fost cu putință, dacă nu am fi așezat la baza întregii noastre activități un repertoriu cu certitudine întocmit. Am pregătit, de altfel, această stagiune cu multă vreme în urmă, am alcătuit afișul ținând seama de toate criteriile care conduc la justificarea și apoi la valorificarea lui, cu prioritate criteriul datoriei față de publicul nostru. Să mă explic: în ultimii ani, înfățișarea Clujului s-a schimbat mult. Orașul nostru nu mai este doar o cetate universitară, ci și un oraș puternic industrializat. Structura populației s-a diversificat. Azi, la Cluj, avem studenți și profesori, dar și zeci de mii de muncitori, în marea lor majoritate tineri. Orașul numără multe licee și școli industriale. Aceiași lucru s-a întâmplat și în alte localități vecine, față de care teatrul nostru are obligații legate de susținerea vieții lor culturale. Este o realitate pe care nu puteam s-o trecem cu vederea, care dictează elaborarea unui reperto-

riu teatral diversificat nu numai din punct de vedere tematic ci și din punctul de vedere al nivelului de pregătire, de receptivitate față de teatru — față de cultură în general — a unor spectatori proveniți din atât de diferite medii sociale. Deci, aceste considerente au determinat structura repertoriului nostru. Am prezentat pînă acum: *Meșterul Manole* de Lucian Blaga, *Singurătatea trăgătorului la țintă* de Vasile Rebreanu și Mircea Zăciu, dramatizarea lui Constantin Păiu *Dănilă Prepeleac* după Ion Creangă; apoi, *Unchiul Vanea* de A. P. Cehov, *Jocul dragostei și-al întâmplării* de Marivaux și *Povestea unui ghicitor...* de un autor vietnamez anonim; repetăm acum *Zodia Taurului* de Mihnea Gheorghiu și avem în vedere, în continuare, comedia *Sosesc diseacă* de Tudor Mușatescu, o nouă piesă de Vasile Rebreanu cu tematică din viața satului de azi (titlul provizoriu: *Sutiene pentru călugări*) și o lucrare a unui dramaturg peruvian, *Traversind Niagara*. În sfârșit, o piesă de D. R. Popescu, *Pasărea Shakespeare*.

VICTOR TUDOR POPA — *regizor.* După cum se poate observa, repertoriul țintește mai departe decît programul artistic pentru o singură stagiune. Ținând seamă de necesitatea de a urmări dezvoltarea, în perspectivă, a actorilor noștri, ne gîndim să punem, încă din această stagiune, jaloanele unui plan repertorial de lungă durată. Firește, aceste jaloane se constituie din cele mai semnificative lucrări ale patrimoniului național și universal, ca, de pildă, deocamdată, *Vișorul* de Barbu Ștefănescu Delavrancea și *Ruy Blas* de Victor Hugo.

Petre Bucșa

Cum asigurăm continuitate acestui moment fericit al activității noastre?

PETRE BUCȘA. E ușor de presupus că problemele care stau în fața unui teatru sînt mai multe și mai diverse decît pot fi ele bănuite din vizionarea cîtorva spectacole ale respectivului teatru. Toată lumea e de acord că, dincolo de calitățile și cusururile fiecărui spectacol prezentat de noi în acest turneu, actuala stagiune reprezintă un moment de bun augur în activitatea noastră. Problema care ne frămîntă cel mai intens în momentul de față este: ce și cum putem face, pentru ca acest moment fertil să se integreze unui proces de continuitate, să devină trăsătura caracteristică și durabilă a activității teatrului?

ANCA NECULCE-MAXIMILIAN. După părerea mea, decisivă pentru trupa de actori clujeni a fost întîlnirea cu regizorii tineri — în speță cu Aureliu Manea și Alexa Visarion. Iată, la noi în teatru sînt actori foarte buni, se poate vorbi de o trupă completă, omogenă în diversitatea ei. Dar acești actori nu pot să se afirme, cîtă vreme se irosesc în interpretarea unui repertoriu nesemnificativ. Meritul dintîi al tinerilor regizori cu care

am lucrat în ultima vreme este că au abordat curajos un repertoriu de mare exigență: Cebov, Blaga, Marivaux. Firește că spectacolele cu piesele acestor autori sînt spectacole mai dificil de realizat, dar la bilanțul realizărilor noastre contează mai mult un rol doar parțial izbutit în asemenea spectacole, decît un succes cu un rol dintr-o piesă fără importanță.

CARMEN GALIN. Tinerii din teatrul nostru au arătat că pot duce pe umerii lor roluri de mare răspundere din repertoriul clasic. În această privință nu începe îndoială, teatrul poate cuteza să abordeze un repertoriu mai dificil pentru noi și, în același timp, capabil să asigure un program de spectacole mai elevat. Problema este dacă, odată cu această stagiune, noi, actorii, am izbutit să convingem conducerea teatrului că merităm să ni se acorde mai multă încredere, așa fel încît la alcătuirea repertoriului să se țină seama de forța de care dispune teatrul, de dorința actorilor talentați care-i compun trupa de a ști dinainte ce vor fi chemați să joace... Iată unde cred eu că se ascunde unul din secretele continuității de care vorbim.

MELANIA URȘU. Hrana noastră sînt rolurile. Dați-ne, mai întîi de toate, hrană bună și îndestulătoare, dați-ne roluri importante și frumoase, veți vedea ce mari ne facem !...

CONSTANTIN ADAMOVICI. Pentru mine, ca actor mai vîrstnic, contactul cu regizorii

Victor Tudor Popa

Anca Neculce-Maximilian

Melania Ursu

tineri putea să fie cel puțin derutant. Ne-am obișnuit să credem că odată cu anii am adunat și destulă experiență, destulă meserie, pentru ca să nu mai avem nevoie de îndrumarea unui regizor tânăr. Puteam crede, și mulți actori cred, acest lucru, că am dobândit un limbaj suficient de bogat ca să ne exprimăm fără a mai apela la noi ajutoare. Dar iată că, la Cluj, m-am întâlnit, pentru a treia oară în cariera mea, cu *Unchiul Vanca* și este pentru întâia oară când un regizor, Alexa Visarion, (cu care am lucrat piesa și la Arad) m-a făcut să-mi înțeleg cu adevărat personajul în toată complexitatea și profunzimea lui.

Experiența mea cu acest spectacol înseamnă mai mult decât interpretarea unui rol. Nu știu ce și cât am realizat din el; știu că, în orice caz, l-am înțeles altfel; că această nouă înțelegere a însemnat în mine clătinaarea unor certitudini, pe care acum le consider dăunătoare; m-am pătruns de adevărul că în meseria noastră e mereu nevoie să ne revizuiim unelele, să ne reinnoim mijloacele, să tindem către perfecționarea noastră. Or, acest lucru nu este posibil atâta vreme cât nu se produce o întâlnire fericită între actori și regizori de valoare.

CARMEN GALIN. Eu privesc cu oarecare îngrijorare perspectivele noastre, fiindcă nu știu cum se va rezolva această problemă, câtă vreme Aureliu Manea este suferind, iar

Alexa Visarion a fost la noi doar în ospetie. Un regizor cu adevărat util colectivului nostru nu trebuie să fie pur și simplu talentat, el trebuie să fie și *permanent* în mijlocul nostru, să cunoască stilul nostru de muncă, ritmul nostru, viața noastră de zi cu zi, să fie de față la repetițiile spectacolelor, deplasarile noastre; să ajute la omogenizarea noastră, la dobândirea unui stil propriu trupei, a unei gândiri artistice comune.

ANCA NECULCE-MAXIMILIAN. Se întâmplă ca regizori, cum sînt cei doi tineri cu care am lucrat în ultima vreme, să ne ceară mai mult decît sîntem noi pregătiți să dăm. De aceea este necesar ca — dincolo de pregătirea unui rol concret, într-un spectacol concret — noi să ne pregătim, să ne dezvoltăm, să ne perfecționăm capacitatea creatoare. Or, acest lucru nu se poate face la înfîmțare, ci numai sub o supraveghere și îndrumare statornică, pe care nu și-o poate asuma decît un regizor aflat mereu alături de noi, în mijlocul nostru.

PETRE BUCȘA. Rezultă limpede că pentru a dobîndi continuitatea pe care toți o dorim, este necesar să ne asigurăm pe viitor o echipă stabilă de regizori. Noi facem tot ce putem în această direcție. Dar, rezolvarea problemei nu depinde numai de noi. Avem nevoie să fim sprijiniți, și cerem insistent acest sprijin din partea forurilor noastre tutelare.

Există o condiție a actorului de provincie?

Anton Tauf

Carmen Galin

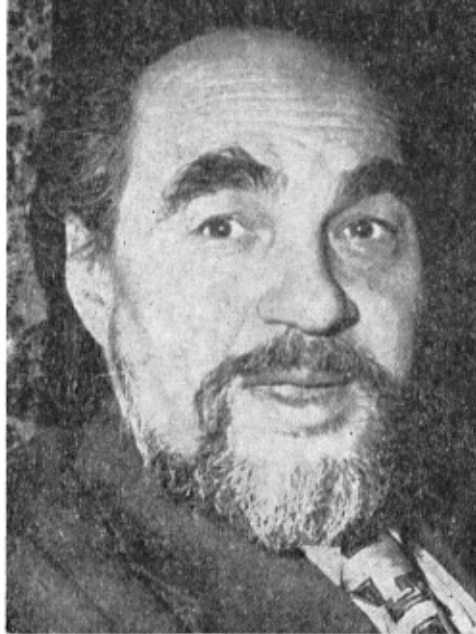

MELANIA URSU. Vreau să leg spectacolele prezentate de noi în Capitală, de problema felului în care ne înfățișăm lumii teatrale bucureștene: ne trezim brusc în fața unor condiții noi. După un drum oșitor, după repetiții istovitoare și prăpăcite, trebuie să arătăm cine suntem și cât ne poate pielea. Dacă mai venim și la patru ani odată, simțim copleșiți de emoție și, firește, spectacolul nu poate să arate cum arăta el în seara premierei la noi acasă. Față de actorii bucureșteni, noi, actorii teatrelor de provincie, ne înfățișăm lumii teatrale, opiniei critice, într-o condiție diferită, specială, nerepresentativă... Așa s-a întâmplat cu *Unchiul Vanca*.

CONSTANTIN ADAMOVICI. De fapt, această condiție specială poate fi socotită mai exact un complex al actorului de provincie. Și asta, nu numai pentru că ne prezentăm opiniei teatrale bucureștene handicapați de împrejurările de care s-a pomenit ci și pentru că noi, actorii din provincie, continuăm să fim tratați ca cenușărese ale teatrului. Distanța mare de centrul vieții teatrale face să fim lipsiți de posibilitatea unei bune informări, unei depline documentări. Noi nu ne putem împărtăși din experiența altor spectacole, nu știm decât foarte puțin despre mișcarea noastră teatrală și mai nimic despre viața teatrală de peste hotare.

ANTON TAUF. Eu cred că a vorbi despre o condiție specifică a actorului de provincie înseamnă a rătași pe un teritoriu fals. Nu există o condiție a actorului de provincie; există doar o provincializare a actorului. Și asta privește și pe mulți actori din București. Un actor provincial e un actor suficient, pînă de anchiloză intelectuală, lipsit de curiozitate și de ambiții înalte, incapabil să se autodepășească. Suntem „provinciali” unii față de alții cînd nu avem ce să ne comunicăm, cînd nu ne leagă nimic, cînd nu constituim o echipă. Pe de altă parte, lipsa de contact cu viața teatrală, cu viața culturală în general nu e o condiție de neevitat. Dar, cred că e mult mai de folos să ne întîlnim în discuții fertile, cu poeți, cu artiști de seamă, să căutăm noi înșine să ne creem o viață spirituală bogată și intensă, în contact cu tot ce reprezintă specificul generației noastre, decît să ascultăm, placizi, expunerea unui regizor oarecare despre „Living” sau despre Grotowski, în cadrul — schematic și sărăcăcios — al unor așa-zise dezbateri pe teme profesionale.

CARMEN GALIN. Eu nu înțeleg sensul complexului de provincie. E adevărat, din anumite puncte de vedere, actorii bucureșteni sînt mai avantațați; ei pot avea un contact mai direct cu viața artistică și, în măsura în care sînt interesați, pot profita de acest contact. Dar, sub raportul dezvoltării profesionale, cred că la Cluj există condiții favora-

Constantin Adamovici

Ion Tudorică

bile de care mulți actori bucureșteni sînt lipsiți. Gîndiți-vă cîți actori foarte buni lincezesc în Capitală în așteptarea vreunui rol! Sigur, și la Cluj se poate împlini acest lucru, dar nu reprezintă o condiție fatală, ci un accident care poate și trebuie să fie evitat. În felul acesta înlăturăm instalarea prejudecății „complexului de provincie”. Nu poate exista o condiție dată pentru actorul de provincie; există anumite condiții neplăcute care pot dispărea și altele, avantajoase, care trebuie dezvoltate.

Noi și opinia teatrală

VICTOR TUDOR POPA. De fiecare dată cînd ne confruntăm cu opinia teatrală noi nu avem decît de cîștigat. Discuțiile pe care le purtăm cu critica teatrală, cronicile scrise despre noi reprezintă prilejuri de integrare a noastră în ansamblul vieții teatrale, desființarea barierei dintre Capitală și provincie. Dar, nu de puține ori, am auzit sau citit păreri amabile, sentimentale, declarații de simpatie, în locul unor judecăți critice temeinic argumentate. Primim cu bunăvoință bunăvoința criticii, dar preferăm o opinie răspicată, frontală, chiar aspră, dacă este întemeiată, pentru că, se înțelege, ne e de mai mult folos.

ION TUDORICĂ. În această ordine de idei, fără a intenționa să supăr pe nimeni, vreau să spun că, de cele mai multe ori, cronicile scrise pe marginea spectacolelor noastre acordă o mult prea neînsemnată atenție www.cimec.ro

terpreților. Analiza realizărilor actoricești este expeditivă în câteva adjective, poate fericit alese, dar insuficiente pentru a ne face să înțelegem cît e neîmplinire în strădania noastră și de ce am izbutit mai puțin decît am fi dorit. Împărtășesc și eu credința că o opinie afectivă, chiar dacă ne bucură pentru moment, nu poate avea consecințe pentru activitatea noastră viitoare. Mai cred că, atunci cînd realitatea o cere, locul cronicii obișnuite, de rutină, poate fi luat de un studiu atent, obiectiv, profesional al modului cum este realizat un anumit rol. Spun asta pentru că în momentul de față, moment care se poate caracteriza printr-o ofensivă generală a actorilor în viața noastră teatrală, lipsesc cu desăvîrșire studiile aplicate privind arta actorului și specificul acestei arte.

NOTA REDACȚIEI

Citind rîndurile de mai sus, interlocutorii noștri clujeni vor înțelege că din necesitatea de a concentra pe un număr limitat de pagini ampla discuție care a avut loc, o seamă de probleme, pe care noi le-am considerat cu bună credință că au o importanță secundară, nu apar în acest interviu colectiv.

Credem, de asemenea, că va fi înțeleasă reorganizarea pe grupe de probleme a ideilor și a impresiilor culese de noi atît în discuția colectivă cît și în convorbiri separate.

Interviu colectiv realizat de
**Valeria Ducea, Mira Iosif și
Virgil Munteanu**